

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De veneratione || sanctor[um] libri duo Judoci
Clich-||touei. Neoportue[n]sis. excelle[n]tissi-||mi
Parisiensis academïæ Theologi**

Clicthove, Josse

Coloniæ, 1525

VD16 C 4211

Sanctor[um] inuocatione[m], non esse diffidentïæ de deo, & maioris in
sanctis q[ui] in eo co[n]fidentïæ argumentum VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36172

De ueneratione Sanctorum.

¶ Sanctoꝝ inuocationē, nō esse diffidentiaꝝ de deo, & maioris in sanctis q̄ in eo cōfidentiaꝝ, argumētū. Cap. VII.

Rursum q̄ sanctoꝝ uenerationē abrogādā cōtēdūt
hoc septimo telo nos ipsos illius assertores adoriū-
tur. Iniuriā (inquiūt) infert deo nō mediocrē, q̄ pri-
us ad sanctos ipsos q̄ deū pro auxilio petendo cōsu-
git, quali ipsoꝝ p̄sentius esset & paratius subsidiū hominibus
inuocantibus q̄ sit dei adiutoriū, aut tanq̄ benigniores forent
in nos & beneuolentiores sancti, q̄ sit ipse deus, totius benig-
nitatis fons exuberantissimus. Siquidē uidet is maiorē in san-
ctis q̄ in deo cōfidentiaꝝ collocare, & quodā modo de ipsi⁹ dei
clemētia diffidere, q̄ prius ad alios q̄ ip̄m implorandū recurrit
qd̄ profecto nō est sentire de deo in bonitate, neq̄ in simplici-
tate cordis q̄rere illū. Et certe censeret ille p̄postero ordine
min usq̄ recte in suis reb⁹ agēdis progredi, q̄ neglecto postha-
bitoq̄ dño, seruos eius amplecteret bñuolentia ac coleret, aut
q̄ p̄termissio fonte lymphidissimo, riuos exiguos cōsectaret,
aut q̄ phœbeæ lāpadis claritate postposita, ad nocturnaq̄ con-
fugeret stellaz̄ subrutulū fulgorē. ¶ Verū hoc responsionis
clypeo, retūdenda est ista aduersarioꝝ sagitta. Si particula pri-
us, principaliorē ac p̄cipuā inuocādi rationē, in ea quā pri-
mo assumūt propositione, designat, ipsa quidē uera est & ad-
mittenda. Nēpe principalius, intentioneq̄ p̄cipua (nā ultima
& suprema) cōfugiendū est nobis ad deū, q̄ ad lctōs, q̄nquidē
sanctos ipsos tm̄ inuocamus, ut p̄ eos ad deū, tanq̄ scopū &
finē ultimū, habeamus accessum. Neq̄ quisq̄ est (ut reor) in-
uocantiū sanctos, q̄ secundū hāc prioris acceptionē, ad sanctos
prius q̄ ad deū recurrat. Sin uero in p̄dicta aduersarioꝝ assum-
ptione, particula illa, t̄pis insinuat ordinē, oīno resutāda est &
repudiāda. Enimuero nullā deo irrogat iniuriā, qui secundū
tēporis ordinē sanctos ante inuocat q̄ deū, quinimo ingētem
illi gloriā affert in eo ipso opere, & quoddā humilitatis p̄æ-
fert insigne, reuerētiaq̄ in deū, idēq̄ prius sanctos accedit, nō
ut in eis listat suę uenerationis metā, sed ut p̄ eos demū proue-
hat in deū. ¶ Sane percontari hos rōcinatores libēs uelim, an
beatus Paulus deo fuit iniurius, cum a Romanis pro se fieri
petiuit.

Sapient. 1

II

III

LIBER SECVNDVS.

- Roma. 1° petiuit orationē, q̄ nō ad deū tunc, sed ad illos adhuc supersti-
tes in carne, cōfugerit, ita ad ipsos scribens. **O**bsacro uos fra-
tres per dñm nostrū Iesum Christū, & per charitatē sancti spi-
ritus, ut adiuuetis me i orationibus uestris pro me ad deū, ut li-
berer ab infidelibus qui sunt in Iudæa. Nūquid etiā idē sit deo
grauiter iniuriatus, cū ad Hebræos scribens efflagitauit ora-
tionis eorū patrociniū, q̄ ad deū p̄tinus se nō cōuerterit, sed
Hebræ. 13 ad hoies hāc agentes uitā, his uerbis, **O**rate pro nobis. Cōfidi-
mus em̄, quia bonā cōscientiā habemus, in oibus bene uolens
tes cōuersari. Respondeāt itidē, qui hanc (q̄ dissoluit) obiectio-
nē proponūt, an illustri uirtute spectabilis **H**ester, regina Per-
sarū, audito grauissimo capitis periculo, q̄d oibus impēdebat
Iudæis **P**ersida incolentibus, ignominiā intulit deo, q̄ nō cō-
tinuo ad ipsum, sed ad **M**ardochæi & Iudæorū cōfugerit pa-
trociniū, petēs pro se orationes ad deū ab ipsis fieri, cum hęc
Hester. 4. **M**ardochæo uerba mādauit. **V**ade & cōgrega omnes Iude-
os quos in **S**usis reppereris, & orate pro me. **N**ō comedatis &
nō bibatis tribus diebus & tribus noctib⁹, & ego cū ancillulis
meis similiter ieiunabo. **R**ursum, si iniuria deū afficiūt, q̄ pri-
us ad sanctos orādos (quantū ad tēporis ordinē) q̄ ad deum se
Iob. 42. cōuertunt, cur ergo deus amicos ipsius **I**ob misit ad implorā-
dā beati Iob orationē, & **A**bimelech regē **G**eraræ, ad expō-
Gene. 20. cendā **A**bramæ uiri sancti precē: ut in primo libro dictum est
Cap. 12. diffusius. Nūquid deus uia illis ostendit, qua eū placaturi pro
cōmissio crimine, grauius ipsum offenderēt? **Q**ui si citra dei in-
iuriā, ad uiuentes prius q̄ ad deū, nos plerūq; cōuertimus, im-
plorantes eorū pro nobis orationē, cur idē nobis facere nō lice-
bit ad sanctos supernæ ciuitatis incolas, longe foeliciore statū
sublimioreq; gradū apud deū, q̄ habeant adhuc detenti i hoc
III exilio, sortitos? **C**eterū rigida est admodū & inutilis, quam
aduersarij assignāt, causa, cur nō debeant hoies ad sanctos pri-
us q̄ ad deū cōfugere, ne uideant (inquiūt) magis in sanctis, q̄
in deo cōfidere, ne etiā id facientes, insinuare quodā mō cen-
seant, sanctos ipsos, esse benigniores in nos & proniores ad op-
pitulandū, q̄ sit deus. **E**tenim facili ratiocinatione & oīno si-
mili refellit hęc eorū ratio, hoc modo. **N**ō est ad aliū quemuis
prius q̄

De ueneratione Sanctorum.

prius q̄ ad deū (ut aiunt) confugiendū, ne uideamur de benignitate dei diffidere, & in alio quouis plus q̄ in deo confidere. Nō igit debemus ad Christū hominē, mediatorē nostrū prius cōfugere, q̄ ad deū patrē celestē, ne uideamur de ipsius dei prius diffidere clemētia, aut magis in Ch̄so quatenus hō est & mediator noster, cōfidere. Atqui id oēs admittūt, q̄ ad Ch̄m mediatorē prius nos recte possum⁹ cōuertere, q̄ ad deū patrē q̄d p̄ ipsum, accessum habemus ad patrē, ip̄o attestante qui ait Ego sum uia, ueritas, & uita. Nemo uenit ad patrē, nisi p̄ me. Iohan. 14. Ergo prior accessus per oratiōis obsequiū, ad alium quēuis q̄ ad deū nullo modo est argumētum maioris in illo alio q̄ deo, cōfidentia, neq; ullius in deū diffidētia, quin potius est obseruatio ordinatissimæ cōstitutionis diuinæ, qua sanxit, q̄ p̄ alia tanq̄ media accessum habeamus ad eū. Itaq; ad Christū mediatorē nostrū sæpenuero prius q̄ ad deū patrē, cōfugimus ut per ipsum, nostræ oratiōes sint deo patri acceptæ. Cōsimili quoq; modo, interdū ad sanctos prius q̄ ad deū probe conuertimur, ut per eos tanq̄ mediatores secundarios ac patronos cōmodiorem habeamus & cōgruentiorē accessum ad deū, in quo præcipua nostra fiducia, spes & cōfidentia est demū collocata. Atq; ita faciētes, nō negligimus deū aut posthabem⁹ eum sanctis, quin potius eum impesi⁹ honoramus atq; sublimius, cū ipsum cōstituamus præcipuū totius honoratiōis finē. Haud dispari etiā ratione refellit atq; cōfutat illud aduersariorū ratiociniū, quo in præcedētis capitis obiectione prope modum sunt usi, hoc modo. Deus est benignissimus, atq; ad nos adiuuādos paratissimus, maximeq; propensus. Ad eū igitur solū dirigendæ sunt oratiōes nostræ, & nō ad sanctos, ne uideant ipsi esse benigniores in nos & indulgentiores, q̄ deus. Siquidē simili prorsus cōsequio neçteret̄ & hæc ratio, quæ tñ prorsus inualida est & eneruis. Pater celestis est pietissim⁹, summæ in nos misericordiæ, benignitatis & clemētia. Ergo ad eū solū est recurrendum, & nō erit opus mediatore Christo homine, ne de patris celestis benignitate diffidere uideamur. Perpicuū est plane, in hac posteriore ratiocinatiōe q̄d assumitur, neq; esse, q̄d uero colligit, oīno falsum, cū deus pater Christi

LIBER SECVNDVS.

Atq; nobis mediatorē pro sua immensa bonitate cōstituerit, p̄
 quē n̄r̄a preces offerāt illi & sint acceptabiles. Haud aliter &
 in priore ratiocinādi ḡne ac modo, q̄d primū proponit admit
 tendū est, & q̄d ex illo cōficii, penitus refutandū. Ex q̄ protus
 nus recte inferas, eā cōsequij formā oīno esse inualidā ac inu
 tilē. ¶ **V**erū aduersarij ut hæc de Ch̄so mediatorē adducta de
 uitent incōmoda, & oīm q̄ modo proposita sunt neruū ac ro
 bur dissoluāt, callide quærūt effugiū, dicētes, oīnes eccl̄asti
 cas & supplicationes q̄ ex ordinatione eccl̄iæ ad Christū diri
 gunt, ad eū tantū referri quatenus deus est, & deitatis in eo ha
 bita dūtaxat ratione, nō aut̄ illas fieri ad ipsum, q̄tenus est ho
 mo, & attenda naturæ suæ humanæ cōditione. Atqui media
 tor est (inquiunt) rōne assumptæ humanitatis, nō nōtemplati
 one suæ diuinitatis, q̄ secundū hāc, nude ac simpliciter cōside
 ratā, citra unionē cū n̄ra natura nequaq̄ mediator dicat. Ad
 ipsum igit̄ (aiunt) ut mediatorē, nullæ dirigunt preces eccl̄i
 sticæ, nec supplicationes fiunt a pp̄lo Ch̄siano. ¶ **Q**uod si admitta
 tur, cōuellunt prorsus & corruunt oīa, q̄ in aduersariorū cōfus
 rationē sunt mō adducta. ¶ **S**ed cū huiusmodi meditant̄ & q̄
 ritāt subtergiū n̄, cū quibus literaria nobis agit cōcerratio, in
 grauius incidūt erroris barā hrū quo detinent, proponētes id
 & cōtendētes, ad Ch̄m ut hominē, nullas haberi preces ec
 clestasticas, q̄d certe penitus a ueritate abhorret. Nepe eccl̄ia
 sc̄tā, ad Ch̄m has porrigit deprecatorias supplicationes. Fili
 redēptor mūdi deus, miserere nobis. Agnus dei, q̄ tollis pct̄ā
 mūdi, miserere nobis. Dñe deus, agnus dei, filius patris, & ali
 as cōpluscūlas eiusdē generis ac formæ. Atqui ipse Ch̄s, redē
 ptor mūdi dī & agnus dei, rōne humanitatis a se assumptæ
 secūdū quā immolatus in cruce fuit, & agnus dei denominat̄
 & sanguinē suū p̄ciosum effudit pro nobis in p̄ciū redēptiōis,
 & hinc mūdi redēptor nūcupatus. Cōstat itaq; ab eccl̄ia oīo
 nes ad Ch̄m dirigi, q̄tenus hō est, & mediator n̄r̄. Porro hæc
 & alia p̄multa ad materiā uenerationis sc̄tōrū spectātia, p̄tra
 ¶ **U**aldē. ctat copiose, p̄clare & erudite uenerād̄ p̄r Thomas Walden
 quondā prouincialis in Anglia Carmelitani ordinis, in libro
 suo singulari ac egregio, quē inscripsit de sacramētibus, tpe
 Martini

Thomas
 ¶ **U**aldē.

De veneratione Sanctorum.

Martini. s. summi pōtificis a dīto, & ab eodē approbato. In
cuius qdē libri cap. 108. & deinceps sequētibz usq; ad cētesī
mū decimūqntū, acriter cōfutat eos (potissimū **Vicleuistas** et
eorū affectas, cōtra q̄s, totū id opus diffusum cōponit) q̄ dicunt
sc̄tōs nō esse a nob̄ orādos, eorūq; cauillatiōes argute dissoluit
¶ Sed & hic nō superuacuū fuerit id annotare, beati p̄ris **Ber-** VI.
nardi tpe, hāc etiā impietatē de sustollēda sc̄tōz ueneratione,
apud nōnullos grassatā fuisse, quēadmodū ipse apte innuit, in
sermone. 66. sup̄ cātica cāticoz. ubi cū ceteris uulpeculis, q̄ **Canti. I.**
demoliunt uinea dñi, & hāc uafra atq; astutā uulpē capere re
tibus ueritatis studet, dicēs. Videte detractores, uidete canes. **Bernardus**
Irridēt nos q̄a baptisamus infātes, q̄a oramus pro mortuis, q̄a
sc̄tōz suffragia postulamus. In omni gñe hoīm atq; in utro q;
sexu, festinat̄ proscribere **Ch̄m**, in adultis & paruulis, in ui
uis & mortuis. Hinc quidē infantib⁹, ex impossibilitate naturæ
inde uero adultis, ex difficultate cōtinētīæ, p̄scribentes. Porro
mortuos, uiuētū fraudātes auxilijs, uiuētes nihilomin⁹, sc̄tōz
q̄ decesserūt suffragijs spoliātes. Et paulo post eodē loco. **Vi**
uētū q̄q; preces & hostias, mortui q̄ opus habebunt & digni
erunt, mediātibus p̄cipiēt angelis, & eorū q̄ iā puenerunt, ui
uētibus adhuc nequaq; solatia deerunt, p̄ deū q̄ ubiq; est, & in
deo, nusq; affectu ch̄sritatis absentū. Hāc **Bernardus**. ¶ **Cæ** VII.
terū id reuera mirū uideri debet, hydrā illā **Lernæā** toties im
mane caput stygia palude extulisse, & hoīm animis sua instil
lasse uenena. Mir⁹ etiā & id, q̄ tā diuersis tptibus serpens anti
quus illud atrū uirus mūdo insibilauerit atq; imiserit. Ad qd̄ **Suffragia san**
enecādū, nō inutile prorsus erit hoc inter cætera antidotū, ne **ctorum nobis**
q; inefficax oīno medicamētū, qd̄ sequit̄. Planū est quidē, alie **prodesse.**
nā fidē nōnunq; aliqbus suffragari apud deū, ad salutē cū cor
poris tū aīe cōsequēdā. Vt mulieris **Chananeæ** fides ipetrauit **Matt. 15**
a dño, filie suę liberationē a dēmonio, cū ei dictū sit. O mulier
magna ē fides tua, fiat tibi sicut petisti. Offerētū itidē paraliti
cū demissum tecto añ **Christū**, fides fuit illi p̄sidio ad recipiē
dā integrā sanitatē. Nā eorū fidē uidens **Christus** (ut ait euan **Mat. 9**
gelista) curauit agrotū. Demū fides ecclesiæ sanctæ, paru
lis qui baptismo abluunt, confert ad salutē, ut modo adductis
m 2 exēplis

LIBER SECVNDVS.

exēplis ostēdit S. Bernardus, in prædicta homilia sexagesima? sexta super cātica. Cur igit̃ aliena suffragia cōsimili iure nō patrocina bŭtur apud dñm ihs pro quibus fiunt: siue a uiuētibus hic, illa præstetur, siue a sanctis qui dño mortui sunt. Si fides ipsa (quę tacitū est et occultū in auribus dei suffragiū) tantę est efficaciat, ut alijs impetret dona salutaria, cur idē nō præstabit apertum orationis suffragium, a sanctis deo factum?

¶ **Q** sancti, bonis ante actę uitę opibus id affecti sunt, ut nobis orōne sua suffragari possint. **Cap. VIII.**

I **Q**tauo aut̃ loco, ita ratiocinatur aduersarij nostri, Sancti ipsi iā sedibus æthereis recepti, nec præcedētibz meritis, operibusq; bonis deo gratis, quę hęc agētes uitā exercuerunt, nobis auxilio esse possunt nec recentibus atq; post transitū eorū ab hac uita, factis operationibus, q̃ deo sint acceptę. Ipsorū igit̃ probitas & bonitas, nullo modo nobis opitulari potest. Nō præcedentibus quidē nec ante actis operibus bonis, qm̃ pro illis suā receperunt integram mercedē, secūdum illud uerbū beati pauli ad Ephesios.

Eph. 6

Vnuscuiq; quodcūq; fecerit bonum, hoc recipiet a dño, siue seruus siue liber. Cū itaq; sufficienter, imo ultra suorū operū dignitatē sint a dño remunerati, nequaquā illis operibus & hac adñciei merces, q̃ sancti ipsi cōtemplatione illoꝝ, sint præsidio alijs, auxiliū eorū implorantibus. Alioqui duplex eiusdē assignaret̃ operibus præmiū, quod diuinę æquitati nequaquā cōgruit, sicut neq; iudicare bis in id ipsum, & pro uno admisso duplicē cōsurgere tribulationē. Nec recentibus suis meritis operibusq; bonis, q̃ post resolutionē a corpore agant i cœlo, id assequi ualent, ut uiuentibus opē ferant sancti. Nepe iā diutius percurrerunt huius uitę stadiū, in quo solo quicq; promerendi locus est, metāq; attigerunt, post quā nō est amplius laborandi tēpus, secūdū illud dictū in Apocalypsi.

Naum. 1.

A modo iā dicit spūs, ut requiescant a laboribus suis, opera em̃ illoꝝ, sequunt̃ illos. Nullus ergo relinquit̃ modus, quo bona sanctorū opera, uirtutūq; excellentia & dignitas, nobis patrocinari queant. ¶ **C**atēz huic cauillo respondendū est, sanctos ipsos & ante actis suis meritis, itidē & præsentibus, posse nobis as-

Apoca. 14.

ferre

II